

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
"Соціальна географія"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3,0; годин - 90; змістовних модулів - 2
Семестр, рік навчання	4/2 д/в та 4/2 з/в
Дні, час, місце	за розкладом занять
Викладач (-і)	Куделіна Світлана Борисівна, старший викладач кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний телефон	
E-mail	geotourism@onu.edu.ua
Робоче місце	кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	Очні консультації: 1 год. Онлайн-консультації: ZOOM

КОМУНІКАЦІЯ

Заняття в аудиторії за розкладом. В позааудиторний час студенти можуть поставити питання під час консультації. Інші види комунікації: очна та онлайн консультації за розкладом.

e-mail: geotourism@onu.edu.ua

телефон:

соціальні мережі: Вайбер, Telegram (за номером телефону)

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предмет вивчення дисципліни – закономірності територіальної організації соціальної сфери, географічні відмінності в умовах, способах, рівні й характері життя населення.

Пререквізити курсу:

Рівень засвоєння змісту дисципліни «Соціальна географія» значно підвищиться, якщо здобувач освіти опанував знання, уміння й навички таких дисциплін як: «Основи суспільної географії», «Основи геоінформатики», «Основи геоєкології та сталого розвитку». «Регіональна економічна і соціальна географія».

Постреквізити курсу:

Навчальна дисципліна "Соціальна географія" вивчається в четвертому семестрі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, тому знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення дисципліни потрібні для вивчення таких дисциплін як: «Географія світового господарства», «Економічна і соціальна географія України», «Економіка природокористування».

Мета курсу: поглиблення і розширення теоретичних знань, вмінь та практичних навичок студентів у питаннях дослідження закономірностей територіальної організації соціальної сфери, просторових процесів й форм організації життя людей і суспільного виробництва.

Завдання дисципліни:

- ознайомити студентів із питаннями, що стосуються об'єкта, предмета, законів і закономірностей, особливостей історичного розвитку та головних наукових положень соціально-географічної науки;

- визначити геопросторові особливості соціально-географічних процесів у різних сферах: демографічній, культури та людської поведінки, сакральній, медичній, освітній (головним чином, на прикладі України);

- вивчити методики комплексного соціально-географічного аналізу територіальних суспільних систем різного просторового рівня (зокрема, локального та регіонального);

- висвітлити сучасні соціально-географічні риси та фактори їх формування у світі, Європі, Україні.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- трактування категорій соціальної географії;

- значення термінів, що використовуються у соціальній географії та суміжних науках;

- географічні закономірності соціальної сфери суспільства та окремих її складових на території України, Європи, світу;

- особливості соціально-географічного прояву концепцій соціального простору та часу, географічного та економічного детермінізму.

вміти:

- пояснювати предметну сферу дослідження соціальної географії, а також дисциплін: бігейвіористська географія, медична географія, радикальна географія, рекреаційна географія, сакральна географія;

- аналізувати соціально-географічні явища та процеси з використанням конкретно-наукових методів: позиційної редукації, побудови анаморфованих та ментальних карт;

- пояснювати особливості та виявляти фактори територіального поширення та геопросторової організації соціально-географічних явищ та процесів на основі картографічної або статистичної інформації різного просторового рівня (локального, національного, макрорегіонального, глобального);

- орієнтуватися в потоці соціально-географічної інформації.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (30 год.) та практичних занять (16 год.), організації самостійної роботи студентів (44 год.) на д/в та у формі лекцій

(14 год.) та практичних занять (8 год.), організації самостійної роботи студентів (68 год.) на з/в.

Основна підготовка студентів здійснюється на лекціях та практичних заняттях, але значна частина покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру.

Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: Лекції (проблемні, лекції з аналізом конкретних ситуацій), розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж, обговорення проблемних ситуацій, ситуаційне навчання тощо. Ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), демонстрація, метод безпосереднього спостереження. Тренувальні вправи; розв'язання розрахункових задач; практичні роботи; виконання дослідів; метод проєктів; виконання індивідуальних завдань, самостійного опрацювання нового матеріалу, в тому числі із використанням Інтернет - ресурсів

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Поняття і суть соціальної географії

Тема 2. Становлення і розвиток соціальної географії в світі і Україні

Тема 3. Теорія географічного і соціального простору та просторові властивості суспільства

Тема 4. Соціально-географічні дослідження: методологія, програма, методи

Тема 5. Географія соціально-демографічного розвитку

Тема 6. Соціальна структура суспільства в регіональному вимірі.

Тема 7. Людський розвиток в регіональному вимірі

Тема 8. Гендерні дослідження в соціальній географії

Тема 9. Соціально-етнічні процеси

Тема 10. Розселення населення

Тема 11. Соціально-географічні аспекти урбанізації

Тема 12. Суспільство як система і його функціонування в просторі і часі

Тема 13. Соціально-географічні засади цивілізацій

Тема 14. Соціально-просторові аспекти економічного життя населення і його трудової діяльності

Тема 15. Географія рівнів соціального розвитку і якості життя населення в територіальному вимірі

Тема 16. Географія соціально-культурного розвитку, релігійного життя населення, соціальної інфраструктури, сфери послуг, рекреаційного розвитку, соціальних негараздів

Тема 17. Соціально-географічні проблеми взаємодії суспільства і природи. Соціальна екологія

Тема 18. Соціальне районування і соціальні райони

Перелік рекомендованої літератури

1. Білецький М. І., Ванда І. В., Котик Л. І. Соціальна географія: навч.-метод. посібник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 164 с.

2. Білецький М. І., Ванда І. В., Котик Л. І. Програма, методичні вказівки до практично-семінарських занять та тестові завдання з навчальної дисципліни «Соціальна географія» для студентів географічного факультету. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 108 с.

3. Кузик С. П. Географія туризму : навч. посібник. К. : Знання, 2011. 271 с.

4. Географія розселення. Методичні вказівки для студентів-географів. Уклад. Куделіна С.Б. Одеса, 2011. 70 с.

5. Мезенцев К.В., Мезенцева Н.І., Мостова І.О., Сайчук В.С. Географія праці: сучасні концепти та ринки праці регіонів: Навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 190 с.

6. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація. Київ: Принт Сервіс, 2014. 132 с.

7. Мезенцева Н.І., Кривець О.О. Гендер і географія в Україні: Монографія. Київ: Ніка-Центр, 2013. 194 с.

8. Немець Л.М., Сегіда К.Ю., Гусева Н.В. Основи соціальної географії: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 235 с.

9. Славик Р.В. Робоча навчальна програма та методичні рекомендації до курсу «Основи соціальної географії» для студентів напряму підготовки 6.040104 – Географія. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. 56 с.

10. Соціальна географія: підручник / за ред. Л. Немець та К. Мезенцева. Київ: Фенікс, 2019. 304 с.

11. Шаблій О. І. Основи суспільної географії: підручник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 496 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усне опитування, контрольні письмові роботи за змістовими модулями, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінка за семінари, оцінювання захисту результатів практичних робіт, оцінювання рефератів та доповідей.

Підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю в рамках дисципліни є залік.

Оцінювання знань (розподіл балів) здобувачів вищої освіти.

Поточний та періодичний контроль																		Індивідуальне самостійне завдання	Сума балів
Змістовий модуль №1										Змістовий модуль №2								10	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Здобувач вищої освіти може отримати додаткові (бонусні) бали за мультимедійні презентації на практичних заняттях (10 балів).

Самостійна робота студентів.

Формами самостійної роботи є опанування питань з підготовки до практичних (семінарських) занять, написання рефератів з теми або вузької

проблематики. Методи контролю рефератів – доповідь з презентацією. За підготовку рефератів з презентацією (10 балів).

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика курсу визначається чинними нормативними документами/ Положеннями ОНУ імені І. І. Мечникова.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є: використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі; використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо); проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

Політика щодо відвідування та запізень: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Запізнення на заняття неприпустимі.

Мобільні пристрої: Під час практичних (семінарських) занять можливе використання технічних засобів (телефонів, смартфонів, планшетів тощо).

Поведінка в аудиторії: На заняттях заохочується активна участь; чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи; брати участь у контрольних заходах (поточний, модульний, підсумковий та контроль самостійної роботи); виконання необхідного мінімуму навчальної роботи.